

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/210/2021
Identifikačné číslo spisu:	4115232183
Dátum vydania rozhodnutia:	15.12.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:4115232183.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., so sídlom Bajkalská 30, 829 48 Bratislava, IČO: 31 335 004, proti žalovaným: 1/ L. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XXX/XX, XXX XX D., 2/ W. S., nar. X.X.XXXX, bytom D. XXX/XX, XXX XX D. a 3/ L. G., nar. XX.X.XXXX, bytom D. XX, XXX XX D., zastúpenému advokátskou kanceláriou JÁNSKÝ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Štúrova 13, 949 01 Nitra, o zaplatenie sumy 13.613,16 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12C/578/2015, o dovolaní žalovaného 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 27. mája 2021, sp. zn. 12Co/109/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 27. mája 2021, sp. zn. 12Co/109/2020, z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom, zo dňa 25.05.2020 č. k. 12C/578/2015-371, uložil žalovaným 2/ a 3/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 11.392,24 EUR, spolu s 7,79 % p. a. úrokom za úver zo sumy 12.182,17 EUR od 17.09.2015 do 02.05.2018, spolu s 7,79 % p. a. úrokom za úver zo sumy 11.882,17 EUR od 03.05.2018 do 06.07.2018, spolu s 7,79 % p. a. úrokom za úver zo sumy 11.582,17 EUR od 07.07.2018 do 05.09.2018, spolu s 7,79 % p. a. úrokom za úver zo sumy 11.282,17 EUR od 06.09.2018 do 16.11.2018, spolu s 7,79 % p. a. úrokom za úver zo sumy 11.132,17 EUR od 17.11.2018 do 30.01.2019, spolu s 7,79 % p. a. úrokom za úver zo sumy 10882,17 EUR od 31.01.2019 do 22.03.2019, spolu s 7,79 % p. a. úrokom za úver zo sumy 11.732,17 EUR od 23.03.2019 do 25.07.2019, spolu s 7,79 % p. a. úrokom za úver zo sumy 11.632,17 EUR od 26.07.2019 do zaplatenia, spolu s 5,00 % p. a. úrokom z omeškania zo sumy 12.942,24 EUR od 17.09.2015 do 02.05.2018, spolu s 5,00 % p. a. úrokom z omeškania zo sumy 12.642,24 EUR od 03.05.2018 do 06.07.2018, spolu s 5,00 % p. a. úrokom z omeškania zo sumy 12.342,24 EUR od 07.07.2018 do 05.09.2018, spolu s 5,00 % p. a. úrokom z omeškania zo sumy 12.042,24 EUR od 06.09.2018 do 16.11.2018, spolu s 5,00 % p. a. úrokom z omeškania zo sumy 11.892,24 EUR od 17.11.2018 do 30.01.2019, spolu s 5,00 % p. a. úrokom z omeškania zo sumy 11.642,24 EUR od 31.01.2019 do 22.03.2019, spolu s 5,00 % p. a. úrokom z omeškania zo sumy 11.492,24 EUR od 23.03.2019 do 25.07.2019, spolu s 5,00 % p. a.

úrokom z omeškania zo sumy 11.392,24 EUR od 26.07.2019 do zaplattenia, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť ostatných žalovaných (prvý výrok). Žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 7,79 % p. a. úrok za úver zo sumy 12.182,17 EUR od 17.09.2015 do zaplattenia, 5 % p. a. úrok z omeškania zo sumy 760,07 EUR od 17.09.2015 do zaplattenia, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných žalovaných (druhý výrok). V časti o zaplattenie sumy 1.550 eur konanie zastavil (tretí výrok). Žalobcovi priznal náhradu trov konania v plnej výške, ktorú sú povinnosť mu zaplatiť uložil žalovaným 1/ - 3/ s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením a s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných žalovaných (štvrtý výrok).

1.1. Právne vec posúdil odkazom na ustanovenie § 7 ods. 2, 3, 4, § 8 ods. 2, 4, § 9 ods. 1, 2 zákona č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení, § 52 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 9, § 565, § 546, § 548 ods. 1, § 550, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 3 vl. nar. č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, § 1, § 2 ods. 1 písm. a), g), § 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, § 497, § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, § 145 ods. 2 a § 146 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 01.07.2016 (ďalej len „CSP“). Výrok o trovách konania odôvodnil podľa § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP.

1.2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že dňa 16.9.2005 uzavreli žalovaní 1/, 2/ ako dlžníci a žalovaný 3/ ako ručiteľ so žalobcom zmluvu o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere, na základe ktorej žalobca poskytol žalovaným 1/, 2/ mimoriadny medziúver vo výške 12.281,75 eura. Žalovaní 1/, 2/ sa zaviazali do pridelenia cieľovej sumy splácať úroky mimoriadneho medziúveru 7,79 % ročne pravidelnými mesačnými splátkami vo výške 79,73 eura a do nasporovania 35 % cieľovej sumy vkladať na účet stavebného sporenia mesačné vklady vo výške 49,13 eura a po pridelení cieľovej sumy sa žalovaní 1/, 2/ zaviazali splácať stavebný úver vrátane úrokov vo výške 4,7 % ročne mesačnými splátkami po 122,82 eura. Žalovaný 3/ vystupoval ako ručiteľ, o čom svedčí ručiteľské vyhlásenie zo dňa 25.5.2011. Žalovaní porušili zmluvne dohodnuté podmienky, medziúver prestali riadne a včas splácať. V čl. VI bod 3 zmluvy bolo uvedené, že v prípade omeškania dlžníka s viac ako dvoma splátkami alebo jednou splátkou po dobu dlhšiu ako 3 mesiace, je veriteľ oprávnený požadovať zaplattenie celého zostatku dlhu pred dohodnutou lehotou splatnosti. S poukazom na čl. XIX bod 1, 2 písm. a/, 3 písm. b/ Všeobecných podmienok pre stavebné sporenie pre fyzické osoby, stavebná sporiteľňa a stavebný sporiteľ môžu ukončiť svoj vzájomný úverový vzťah písomnou dohodou, pričom si vysporiadajú všetky svoje vzájomné záväzky. Ak dôjde k porušeniu akejkoľvek zmluvnej povinnosti alebo zmluvnej dohody zo strany stavebného sporiteľa, alebo ak je stavebný sporiteľ v omeškaní s viac než dvoma splátkami alebo jednou splátkou dlhšie ako 3 mesiace v zmysle § 506 Obchodného zákonníka. Ak nastanú skutočnosti uvedené v bode 2, je stavebná sporiteľňa oprávnená vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru, požadovať splattenie pohľadávky pred termínom konečnej splatnosti úveru a stavebný sporiteľ je povinný pohľadávku splatiť v lehote, ktorú určí stavebná sporiteľňa v oznámení o mimoriadnej splatnosti úveru. Listom zo dňa 24.7.2015 vyzval žalobca žalovaných 1/, 2/, 3/ na doplattenie omeškaných splátok v lehote do 10.8.2015 s upozornením, že vyhlási mimoriadnu splatnosť úveru a bude požadovať okamžité vrátenie celého zostatku úveru s príslušenstvom pred dohodnutou dobou splatnosti. Výzva bola žalovaným doručená do vlastných rúk - žalovaným 1/, 2/ dňa 7.8.2015 a žalovanému 3/ dňa 30.7.2015. Listom zo dňa 16.9.2015 vyhlásil žalobca mimoriadnu splatnosť zostatku úveru s príslušenstvom ku dňu 16.9.2015. Oznámenie o vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru bolo žalovanému 1/ doručené do vlastných rúk dňa 25.9.2015, žalovanému 3/ dňa 21.9.2015 a žalovaná 2/ si zásielku v odbernej lehote neprevzala.

1.3. Námietky žalovaných, že list, ktorým mali byť upozornení na možnosť žalobcu vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru, je nejasný, nezrozumiteľný a neurčitý, súd považoval za neopodstatnené, keďže obsah listu je jasný a zrozumiteľný. Ich tvrdenia sú účelové a robené v snahe vyhnúť sa plneniu. Tento list bol kvalifikovaným upozornením žalovaných 1/, 2/, bolo možné z neho jasne a zrozumiteľne vyvodiť dôvod vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru a tento list bol dostatočne určitý a tým aj spôsobilý vyvolať následky, ktoré s týmto úkonom zákon spája. Žalovaní boli listom zo dňa 24.7.2015 upozornení, že sú popri sume 478,38 eura povinní ďalej uhradiť na konto sporenia XXXXXXXX X XX sumu 3.397,89 eura. Suma 3.397,89 eura predstavovala neuhradené splátky vkladov na konto sporenia

za mesiace marec 2015 až júl 2015 a ďalej nezaplatenú sumu odúčtovaných prostriedkov vo výške 3.152,24 eura, ktorá bola vyplatená súdnym exekútorom na základe exekučných príkazov. Žalovaným bolo z uvedeného listu jasné, že boli v omeškaní so splátkami vkladov na konto stavebného sporenia a zároveň so sumou odúčtovaných prostriedkov vo výške 3.152,24 eura. Žalovaní namietali dôvod vyhlásenia mimoriadnej splatnosti medziúveru, avšak v liste zo dňa 24.07.2015 bolo uvedené, že účet stavebného sporenia bol zaťažený výplatou finančných prostriedkov v sume 409,81 eura na základe rešpektovania exekučného príkazu vydaného exekútorským úradom JUDr. Ing. Jozefa Buriho. Odúčtovaním exekvovaných finančných prostriedkov z nasporenej sumy na účte stavebného sporenia sa naplnil dôvod na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti; k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru nedošlo v dôsledku omeškania splátok medziúveru, ale z dôvodu, že z účtu stavebného sporenia boli odúčtované finančné prostriedky v sume 409,81 eura. Žalobca v liste zo dňa 24.7.2015 upozornil žalovaných 1/, 2/ na možnosť vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru a odúčtovanie exekvovaných finančných prostriedkov z účtu stavebného sporenia mohol žalobca považovať za neplnenie splátok, v dôsledku čoho mohol vyhlásiť mimoriadnu splatnosť medziúveru, uzavrel súd prvej inštancie.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 27. mája 2021, sp. zn. 12Co/109/2020, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, t. j. časti vo výrokoch I. a IV. vo vzťahu k žalovanému 3/ potvrdil a žalobcovi priznal voči žalovanému 3/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd skonštatoval, že po oboznámení sa s obsahom spisu nemohol uznať uvedené výhrady žalovaného 3/ za opodstatnené, pretože výzva k neuhradenej splátke a potom aj samotné vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru zákonné náležitosti obsahujú a vyplýva z nich aj jasný prejav veriteľa v súlade so zákonnými ustanoveniami § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka tak, ako ich citoval súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku. Odvolací súd posúdil ako správny aj právny záver súdu prvej inštancie o prípustnosti vymáhania zmluvných úrokov a súčasne aj úrokov z omeškania, ktorý bol prezentovaný v odôvodnení zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu vydaného v tomto konaní. Súd prvej inštancie v tejto časti žaloby rozhodoval viazaný právnymi názormi odvolacieho súdu a v jeho intenciách svoje rozhodnutie o súbežnom platení úrokov a úrokov z omeškania správne odôvodnil. Odvolacie dôvody žalovaného 3/ v tomto smere odvolací súd preto nemohol uznať ako relevantné. Zmluvné úroky sú totiž dohodnutou odmenou za užívanie istiny a úroky z omeškania predstavujú zákonnú sankciu za omeškanie s platením istiny a na rozdiel od zmluvného úroku ich môže veriteľ požadovať, aj keď neboli dojednané (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka). Odvolací súd plne odkázal na dôvody súdu prvej inštancie a uzavrel, že ďalšie odvolacie argumenty žalovaného 3/ sú pre rozhodnutie vo veci samej irelevantné, a preto sa s nimi osobitne vysporiadal.

3. Proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný 3/ (ďalej aj „dovolateľ“), pričom uplatnil dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f/ a § 421 písm. b/ CSP.

3.1. V dovolaní uviedol, že v danej veci je potrebné a nevyhnutné zodpovedať otázku, či možno v zmysle ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka pristúpiť k „predčasnému zosplatneniu“ pohľadávky z rôznych dôvodov a nie iba výlučne z dôvodu omeškania dlžníkov s úhradou splátky, keďže žalobca sprvoti v konaní tvrdil, že k predčasnému „zosplatneniu“ zvyšku pohľadávky došlo z dôvodu porušenia inej povinnosti ako z dôvodu omeškania žalovaných ako dlžníkov s úhradou splátky pohľadávky, s čím sa odvolací súd, ako i súd prvej inštancie stotožnili. Podľa názoru žalovaného v 3. rade však predpokladom pre vznik práva podľa ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka je výlučne len omeškanie dlžníka s úhradou splátky (samozrejme za predpokladu, že bola medzi zmluvnými stranami platne uzatvorená dohoda na tomto práve veriteľa). Zároveň je nadväzujúcou otázkou rozhodujúcou pre správne posúdenie sporu i zodpovedanie tej otázky, či musí pri výkone práva podľa ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka postupom podľa ustanovenia § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka byť obsiahnuté v tomto upozornení zasielanom spotrebiteľovi i skutkové vymedzenie dôvodu, pre ktorý, v prípade, ak nedôjde k zjednaniu nápravy, vznikne dodávateľovi ako veriteľovi právo podľa ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka. Dovolateľ zároveň uviedol, že na tieto právne otázky nastolené ním v odvolaní, odvolací súd vôbec nereagoval. Z obsahu dovolaní napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd si osvojil argumentáciu súdu prvej inštancie, stotožnil sa s jeho rozhodnutím a toto

rozhodnutie potvrdil, a v zmysle ustanovenia § 387 Civilného sporového poriadku vypracoval tzv. skrátené odôvodnenie. Navrhol, aby dovolací súd zrušil dovolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 12Co/109/2020-414 zo dňa 27.5.2021 alebo aby v zmysle ustanovenia § 449 ods. 3 Civilného sporového poriadku ho zmenil a to tak, že podanú žalobu v celom rozsahu vo vzťahu k žalovanému v 3. rade zamietne a žalovanému v 3. rade prizná voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný 3/, zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že rozhodnutie je potrebné zrušiť.

6. Podľa dovolateľa sa súd prvej inštancie a ani odvolací súd riadne a presvedčivo nevysporiadali so zásadnou argumentáciou žalovaného 3/, predostretou v konaní.

6.1. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné.

7. Žalovaný 3/ počas celého konania namietal, že spotrebiteľ sa dostane do omeškania s úhradou splátky a toto omeškanie trvá viac ako tri mesiace. Zosplatnenie úveru z dôvodu porušenia inej zmluvnej povinnosti, než len výlučne omeškanie s plnením splátky, zákon neumožňuje a zároveň dodávateľ musí upozorniť spotrebiteľa na možnosť vykonania práva podľa ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka a v súlade s ustanovením § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Upozornenie dodávateľa, ako jednostranný právny úkon, musí predovšetkým spĺňať zákonne znaky, náležitosti a podmienky bez vadnosti právneho úkonu. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku vôbec nevyporiadal s touto argumentáciou, a to napriek tomu, že túto argumentáciu zopakoval v odvolaní, pričom si vyžadovala špecifickú odpoveď. Odvolací súd už vo svojom zrušujúcom uznesení sp. zn. 12Co/160/2018 zo dňa 12. júla 2019 vytkol súdu prvej inštancie predčasnosť záverov o dôvodnosti uplatneného nároku a uložil povinnosť zaoberať sa uvedenými námietkami dovolateľa. Napriek tomu sa tak nestalo, súd prvej inštancie iba uzavrel, že námietky žalovaného 3/ voči upozorneniu zo dňa 24.07.2015 sú účelové, robené v snahe vyhnúť sa plneniu povinnosti. Pokiaľ ide o otázku možnosti vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru, súd prvej inštancie iba odkázal na § 506 Obchodného zákonníka. Odvolací súd sa plne stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, na námietky žalovaného 3/ reagoval iba konštatovaním, že tieto neboli relevantné.

8. Keďže odvolací súd ako aj súd prvej inštancie neskúmali vec z právne významných hľadísk, porušili základné právo žalovaného 3/ na spravodlivý súdny proces, čím došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

9. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. So zreteľom na vyššie uvedené dôvody, dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene namietal porušenie jeho procesných práv v takej miere, že postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť.

10. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012,

4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

11. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu preto zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

12. O nároku na náhradu trov pôvodného konania a trov dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

13. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.